

THƯ VÀO NAM, NHÂN DỊP
ĐOÀN ĐẠI BIỂU VIỆN HÀN
LÂM KHOA HỌC LIÊN-XÔ
ĐẾN THĂM MIỀN BẮC

MỘT CUỘC TIẾP XÚC BỔ ÍCH VÀ PHONG PHÚ

TẠ QUANG BỬU

Thưa các bạn khoa học miền Nam thân mến,

Từ ngày hòa bình lập lại đến nay, giới khoa học chúng ta cùng với toàn dân ở miền Bắc đã ra sức hàn gắn những vết thương chiến tranh và chuẩn bị dần điều kiện cho việc kiến thiết kinh tế, phát triển văn hóa khoa học có kế hoạch và quy mô rộng lớn hơn.

Sau thời kỳ khôi phục kinh tế (1955 — 1957) chúng ta đã xây dựng và ra sức phát triển sản xuất nông nghiệp, công nghiệp, thủ công nghiệp. Nhiều nhà máy mới được xây dựng, vấn đề lương thực của miền Bắc được giải quyết tốt đẹp. Đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân rõ ràng đã được cải thiện một bước. Như các bạn đã thấy năng suất lúa tính theo éc-ta và tổng sản lượng lúa hàng năm của miền Bắc đã tăng lên rõ rệt.

Đòi hỏi với việc xây dựng kinh tế, phát triển văn hóa khoa học, công tác nghiên cứu khoa học được đẩy mạnh. Nhiều cơ sở nghiên cứu cũng đã được dần dần thành lập. Tiêu biểu nhất cho việc đó là Ủy ban Khoa học Nhà nước đã ra đời từ cuối năm 1958 để trở thành trung tâm điều hòa, phối hợp mọi công tác nghiên cứu khoa học, từ khoa học tự nhiên đến khoa học xã hội.

Để theo kịp đà phát triển chung của miền Bắc hiện nay, chúng tôi thấy cần thúc đẩy cho sự nghiệp khoa học kỹ thuật được phát triển hơn nữa, mau chóng thanh toán tình trạng lạc hậu và đưa nền khoa học kỹ thuật miền Bắc tiến kịp trình độ tiên tiến của thế giới ngày nay trong một thời gian ngắn nhất.

Chính nhằm mục đích và triển vọng đó mà chính phủ nước Việt-nam dân chủ cộng hòa đã mời một đoàn đại biểu của Viện Hàn lâm Khoa học Liên-xô sang làm việc với Ủy ban Khoa học Nhà nước chúng tôi. Đây là Đoàn bác học đầu tiên đại diện cho Viện Hàn lâm Khoa học Liên-xô sang Việt-nam với nhiệm vụ bàn bạc đặt cơ sở cho sự hợp tác khoa học lâu dài giữa hai nước, đồng thời trao đổi kinh nghiệm về xây dựng và phát triển khoa học với các nhà khoa học nước Việt-nam dân chủ cộng hòa.

Đoàn gồm 11 người, trong đó có 6 viện sĩ Viện Hàn lâm Khoa học, Viện Hàn lâm Y học Liên-xô, Viện Hàn lâm Nông học Lê-nin nước U-đơ-bê-ki, ba tiến sĩ và phó tiến sĩ khoa học kỹ thuật. Đoàn do nhà bác học nổi tiếng Ca-chen-nhi-cốp, viện sĩ Viện Hàn lâm Khoa học Liên-xô, Viện trưởng Viện Kỹ thuật vô tuyến điện và điện tử học dẫn đầu. Thành phần của Đoàn bao gồm đủ những người giàu kinh nghiệm và tài năng, công tác trong những ngành chính của nền khoa học hiện đại như toán học, vật lý học, hóa học, hóa lý, chế tạo cơ khí, xây dựng cơ bản, khoa học nông nghiệp, khoa học thủy lợi, khoa học y học, một phần khoa học xã hội.

Đoàn đại biểu Viện Hàn lâm Khoa học Liên-xô đến Hà-nội chiều ngày 3 tháng 3 vừa qua.

Sau mấy ngày đầu tìm hiểu tình hình chung, từ ngày 6-3 đến ngày 15-3, Đoàn đã chia thành nhiều bộ phận để cùng làm việc với các ban chuyên môn của Ủy ban Khoa học Nhà nước chúng tôi, như Ban

Khoa học Cơ bản, Khoa học Kỹ thuật, Khoa học Nông nghiệp, Khoa học Y học, cùng làm việc với một số Bộ, một số Viện nghiên cứu của Chính phủ. Trong khi làm việc, các nhà bác học Liên-xô đã cùng các nhà khoa học Việt-nam khi thì hội họp thảo luận những vấn đề lý thuyết cũng như thực hành, khi thì đi xuống những xã, thôn, hẻm mỏ, nhà máy, công trường, trường đại học v.v... để nghiên cứu và trao đổi tại chỗ. Xin lấy một vài thí dụ :

Nhà bác học Séc-gi-ép, viện sĩ Viện Hàn lâm Y học Liên-xô, Viện trưởng Viện Nghiên cứu ký sinh trùng và y học nhiệt đới đã từng được giải thưởng toàn Liên-xô về công trình khoa học chống sốt rét, năm nay 70 tuổi, đã đi thăm trường Đại học Y Dược khoa, thăm một Viện nghiên cứu và một số bệnh viện ở Hà - nội và Hải-phòng. Bác học Séc-gi-ép đã đi cùng với bác sĩ Phạm ngọc Thạch, Bộ trưởng Bộ Y tế về thăm các cơ sở vệ sinh và phòng bệnh ở Thanh-hóa, thăm một xã miền xuôi, một xã miền ngược xuất sắc nhất về phong trào vệ sinh phòng bệnh, và thăm công tác chống sốt rét ở Thái - nguyên, chợ Bờ (Hòa-bình).

Hai nhà bác học về nông lâm và thủy lợi là ông Rư-giốp, tiến sĩ khoa học nông học, Phó chủ tịch Viện Hàn lâm Khoa học nước U-dơ-bê-ki, viện sĩ thông tấn Viện Hàn lâm Nông học toàn Liên-xô và ông Su-ma-cốp, tiến sĩ khoa học kỹ thuật, Phó viện trưởng Viện Nghiên cứu khoa học thủy lợi và cải tạo chất đất miền Nam Liên-xô, viện sĩ thông tấn Viện Hàn lâm Nông học toàn Liên-xô đã cùng với hai ông Nghiêm xuân Yêm, Trần đăng Khoa, Bộ trưởng Nông Lâm và Thủy lợi và nhiều cán bộ khoa học khác đi thăm, nghiên cứu tại chỗ những trại thí nghiệm trồng lúa, chè, bông, thầu dầu, lạc, những công trình đại, trung, tiểu thủy nông ở các tỉnh Hưng-yên, Phú-thọ, Sơn-tây, Thanh-hóa, và Hải-dương.

Trong thời gian từ ngày 6 đến 15 tháng 3 vừa qua, ba nhà bác học Bô-ki, viện sĩ về hóa học tinh thể, Ca-na-nhen-cô tiến sĩ khoa học kỹ thuật, Cô-di-nhiếc-xơ, phó tiến sĩ khoa học toán lý đã cùng với một số nhà khoa học Việt-nam như ông Lê văn Thiêm tiến sĩ toán học, ông Nguyễn Hoàn tiến sĩ hóa học, ông Lê Khắc kỹ sư,

ông Phạm đồng Điện kỹ sư hóa chất, đi thăm trường Đại học Tổng hợp, Đại học Bách khoa, Đại học Sư phạm, thăm một số Viện thí nghiệm, một số nhà máy trong đó nhà máy Suýt-pe phốt phát đang xây dựng ở Lâm-Thao (Phú-Thọ), thăm Khu công nghiệp Việt-tri v.v...

Sau đó, từ ngày 16 tháng 3 đến ngày 23 tháng 3 năm 1960, Đoàn đã hoàn thành nhiệm vụ công tác với các ban chuyên môn và với Ủy ban Khoa học Nhà nước một cách tốt đẹp. Trong những ngày đó, Đoàn vừa nghiên cứu những tài liệu đã thu nhập được, vừa tổ chức nhiều cuộc nói chuyện khoa học, đọc nhiều báo cáo học thuật có giá trị trước các nhà khoa học kỹ thuật Việt-nam, đồng thời họp trở lại với toàn thể Ủy ban Khoa học Nhà nước để nêu ra những đề nghị có tính chất nguyên tắc, đường lối phương hướng về tổ chức, nghiên cứu khoa học, đào tạo cán bộ khoa học trong một thời gian dài.

Qua ba tuần lễ tiếp xúc và làm việc với Đoàn đại biểu Viện Hàn lâm Khoa học Liên-xô. Chúng tôi đã thấy thu được nhiều điểm bổ ích. Điều đáng chú ý là các nhà bác học Liên-xô nhất nhất đều xuất phát từ tình hữu nghị chân thành, thăm thiết, từ tinh thần giúp đỡ vô tư hào hiệp mà làm việc với anh chị em khoa học Việt-nam. Bất cứ ở đâu, lúc nào, trong việc gì, các nhà bác học đó đều làm việc tận tâm, tỉ mỉ, chu đáo, lấy lợi ích của nhân dân Việt - nam làm căn cứ, làm tiêu chuẩn cao nhất.

Nhiều ý kiến rất tốt về đường lối, phương châm và kinh nghiệm nghiên cứu, phát triển khoa học chung và riêng cho từng ngành cụ thể đã giúp cho chúng tôi kinh nghiệm quý giá về phát triển các ngành lý luận, đồng thời luôn luôn liên hệ chặt chẽ lý luận khoa học đó đối với thực tiễn xây dựng chủ nghĩa xã hội của miền Bắc hiện nay.

Chúng tôi đã thấy sự tiếp xúc trực tiếp giữa những người khoa học Việt-nam với những người đại biểu xuất sắc của nền khoa học Liên - xô tiên tiến nhất thế giới thật bổ ích và phong phú biết bao.

Điều này đã được nói rõ trong đoạn sau đây trích ở bản thông cáo chung của Ủy ban Khoa học Nhà nước và Đoàn đại biểu Viện Hàn lâm Khoa học Liên-xô công bố ngày 24 tháng 3 tháng 1960 :

« Trong suốt thời gian Đoàn ở Việt-nam, hai bên đã làm việc với nhau trên tinh hữu nghị hợp tác anh em và hiểu biết lẫn nhau. Nhân dân Việt-nam, cán bộ khoa học và kỹ thuật Việt-nam nhiệt liệt hoan nghênh các vị đại biểu của nền khoa học xô-viết và tỏ nhiệt tình học tập kinh nghiệm của Liên-xô để phát triển nền khoa học Việt-nam. Các nhà bác học Liên-xô trong Đoàn đã tỏ ra luôn luôn sẵn sàng trao những kinh nghiệm của mình cho những người làm công tác khoa học Việt-nam và giúp đỡ nước Việt-nam dân chủ cộng hòa phát triển nền khoa học của nước nhà.

« Cuộc đi thăm nước Việt-nam dân chủ cộng hòa của Đoàn đại biểu Viện Hàn lâm Khoa học Liên xô lần này đánh dấu một bước quan trọng trong việc mở rộng quan hệ khoa học giữa Liên-xô và Việt-

nam và góp phần củng cố tình hữu nghị không gì lay chuyển nổi giữa hai nước ».

Thưa các bạn thân mến,

Đề các bạn hiểu rõ hơn nữa về sự kiện quan trọng này của giới khoa học miền Bắc, chúng tôi hy vọng sau này sẽ có những anh em quen biết kể tỉ mỉ hơn về từng ngành với các bạn.

Trước khi ngừng lời, tôi thân ái gửi tới tất cả các bạn khoa học quen biết gần xa lời chào nồng nhiệt nhất, lời chúc sức khỏe, và chúc các bạn thành công tốt đẹp trong sự nghiệp đem khoa học kỹ thuật phục vụ Tổ quốc Việt-nam yêu quý, phục vụ đời sống nhân dân, phục vụ hòa bình hạnh phúc của nhân loại.

Hà-nội ngày 24 tháng 4 năm 1960
T. Q. B.

Vài mẫu chuyện về BÁC

(tiếp theo trang 19)

đấu tranh gian khổ, nay ở miền Bắc mới đang đà thực hiện được. Riêng lúc đó một số ít anh em chưa hiểu thấu vấn đề, do chỉ thấy vấn đề chuyên môn và do xa thực tế Việt - nam lâu ngày, có chút ngạc nhiên và cho đó là những vấn đề « cũng thường thôi ! ». Nhưng số đông anh em lúc đó đã bắt đầu nhận rõ vấn đề, cảm động vô cùng và suy nghĩ rất nhiều : Ai đã có quyết tâm về nước, lại càng cương quyết hơn ; ai còn lưỡng lự nay hạ quyết tâm ; ai chưa về được cũng đổi hướng học tập và nghiên cứu. Cảnh nhân dân đau khổ và thiếu thốn, Bác mới gọi lên đã in sâu vào tâm trí mọi người. Bác đã vạch ra hướng y học mới một cách rất giản dị và sâu sắc cho các anh chị em còn du học. Một chị người Nam-bộ mới tốt nghiệp hạng ưu ở Đại học Pa-ri, đã chọn ngay chuyên khoa nhi, và ngày Bác ra về chị nức nở nhìn theo Bác mãi !

Hôm đó khi Bác đi với chúng tôi ra đến cửa phòng, Bác mỉm cười nói đùa : « Hôm nay, bao nhiêu thầy thuốc, mà mình cứ khỏe ! »

Bác cũng thường nói đến thuốc ta và thuốc Bắc. Vừa rồi xuống thăm bệnh

viện Bạch-mai, Bác lại nhắc đến. Sáng hôm ấy, Bác cười, và vui vẻ nói với chúng tôi : « Nhưng muốn phối hợp Đông, Tây y được tốt, ta phải trị một... bệnh chung của số đông cán bộ Đông và Tây y cùng mắc phải : « *Bệnh cá nhân chủ nghĩa* ».

Thực Bác đã chẩn đoán đúng một bệnh căn.

...Người ta thường nói bức họa của Vinci, càng nhìn càng đẹp vì trải trên bức họa, trộn trong từng nét sơn, biết bao truân mền chờ mong. Nhìn Bác như kết tinh tất cả cái tốt cái đẹp, cùng mọi gian nan đau khổ của dân tộc cô đúc lại. Trí tuệ và bất khuất của toàn dân hiện lên trên trán Bác. Mắt Bác sáng ngời vì triết lý đấu tranh tất thắng của toàn thể thế giới cần lao. Nụ cười hiền từ tươi sáng của Bác như hứa hẹn một cảnh đời ngày càng tươi vui, cảnh đời cộng sản, thanh xuân muôn kiếp của loài người ! Nên nhìn ảnh Bác lại là nhìn thấy dân tộc và giai cấp. Hơn nữa lại là nhìn thấy lòng kính yêu, nồng nàn trong sáng của dân tộc và giai cấp đối với Bác.

Bác khỏe, sống lâu !